

Text Michaela Kvisová, Ing. Eva Hajnová, Bc. Barbora Kovářová
Foto Michaela Kvisová

Pohádkově krásní s dlouhou vlající hřívou, mohutnými rousy a nejčastěji strakatí... To jsou koně nazývaní irish cobs (irští cobové), ve světě známí též jako Gypsy Cobs, Romany Horses, Gypsy Vanners, Drum Horses či Tinker („dráteník“) a existuje mnoho dalších alternativ. Hodně názvů, ale všechny značí koně pocházejícího z původního Gypsy Horse – cikánského koně. Je to jen o kvalitě koní, která se může lišit. Budeme mu tedy říkat asi v Čechách názvem nejnámějším „irish cob“.

Cikánský kůň Gypsy Horse IRISH COB

Kde se vzali

Původní kořeny má tento kůň v Anglii, Irsku, Skotsku a hlavně Walesu. Velmi dávná historie původu irish cobů je neznámá. Pravděpodobně však pocházejí z plemen shire, clydesdale, dales a fell pony. Skuteční tradiční cikánští koně byli vyšlechtěni a jsou chováni na své ostrovní domovině po mnoho staletí. Tito koně mají těžké kostry, nádherné rousy, dlouhé hřívy a povětšinou jsou strakatí. Povoleny jsou všechny barvy vyjma albína. Irský cob je nenáročný kůň vhodný pro celoroční pastevní chov.

Pokoutné praktiky cikánů

Jejich majitelé byli často kočovníci a cikáni, proto i název Gypsy Horse – cikánský kůň. Používali je k tahání svých ozdobných cikánských povozů, s nimiž kočovali přes Anglii a Irsko. Cikáni se snažili vylepšit chov, v dřívějších dobách poměrně neušlechtilých koní, ne zrovna poctivým způsobem. Pod rouškou tmy připouštěli své klisny těm nejlepším hřebcům bohatých majitelů. Pečlivě vybírali do chovu koně, kteří splňovali jejich specifickým potřebám a byli klidní. Tímto způsobem vytvořili během dlouhých let

velká stáda. A díky těmto nekalým praktikám máme dnes nádherné, impozantní plemeno.

Strakatí outsideři

Během první světové války bylo mnoho koní ve Spojeném království zabaveno pro potřeby armády. Armáda potřebovala koně všech velikostí a plemen. Využívali se k tahání kanonů, nosili vojáky do boje a zpět zraněné z fronty. Jediný druh koně armáda nechtěla kupovat a používat – koně strakaté. Tito koně

IC CR NEBO ICS CR?

V České republice jsou registrována dvě občanská sdružení. Prvním z nich je IC CR (Irish Cob the Czech Republic), spolupracující s plemennou knihou ICS Nederland, a druhé ICS CR (Občanské sdružení chovatelů Irských Cobů), spolupracující s plemennou knihou ICS Ltd., Ireland.

se velmi špatně maskovali. Z těchto důvodů cikánům zůstalo tedy k dispozici množství levných, strakatých, ale zároveň i krásných, snadno rozpoznatelných koní se skvělým charakterem, jichž využívali v mnoha směrech. Velkým plusem samozřejmě pro ně bylo i to, že tradiční strakatý irish cob je vždy unikátní a nezaměnitelný. Každý je prostě strakatý jinak.

Charakter na prvním místě

V průběhu století se samozřejmě změnil i způsob života těchto cikánů, usadili se, maringotky nahradili zděnými domy a pracovní koně motory aut. Ovšem i dnes jsou v Anglii a Irsku desítky chovatelů, jež pokračují v šlechtění a chovu a stáda se dědí z generace na generaci.

Jediná věc, kterou chovatelé nikdy neohodlali u těchto koní tolerovat, byla necharakterní, zlá a popudlivá zvířata. Všichni koně museli být pro rodinu a hlavně pro děti

naprosto bezpeční. Výsledkem šlechtění je dnes klidný, pracovitý, učenlivý a vyrovnaný cob, zvládnutelný i dětmi.

Plemenné knihy

Ve světě existuje několik plemenných knih pro tohoto koně. Mezi největší plemenné knihy patří ICS Nederland, kde je zapsáno nyní okolo 7 tisíc jedinců. Tato plemenná kniha se snaží udržet standard tradičního cikánského koně – Traditional Gypsy Horse. Jsou zde zapsáni angličtí, irští, holandské, francouzští, němečtí, švýcarští, finští, norští a v neposlední řadě pak čeští koně. V této plemenné knize je také zapsána většina světově známých, často i legendárních plemenných hřebců. Nejlepší koně po exteriérové stránce přicházejí na kontinent z Anglie, kde jsou stále tisícíhlavá stáda. V Anglii je také vedena samostatná plemenná kniha. V obou těchto plemenných knihách najdeme koně s několika generacemi původu doloženými DNA testy.

Posledních několik let se snaží pod svá „křídla“ získat koně v Evropě i druhá země původu (vedle Anglie), po které irish cob nese i své, u nás známější jméno – Irsko. Bohužel tato plemenná kniha byla v minulých letech provázena interními problémy, z nichž se nyní snaží vymanit, ale její představitelé nejsou příliš nakloněni ke spolupráci s ostat-

ními, byť početnějšími PK v Evropě. V letošním roce byla založena PK irských cobů i v České republice. Mnoho majitelů chovných klisen v ČR ovšem raději ponechává své koně zapsané i nadále v plemenné knize ICS Nederland, která je zárukou tradičního standardu a povahy těchto koní.

Proč je tak oblíbený?

Poslední roky se tento kůň stává velmi populárním i v České republice, hlavně díky jeho zmiňované povaze a krásnému exteriéru. Ideální všestranný rodinný kůň. Vhodný i k rekreačnímu ježdění pro ty, co mají koně ustájené mimo domov. Asi žádný jiný kůň, kterého necháte přes týden na pastvinách a na něj máte čas jen o víkend, se nebude na vyjížďce chovat tak klidně a umírněně, jako by pracoval denně. Báječně se hodí i pro děti, je to kůň s ohromným charakterem a i přes svoji menší výšku s pohodlnými chody.

Přednosti k nezaplacení

Irský cob je jedno z nejcharakternějších, nejpracovitějších a zároveň i nejjemnějších plemen koní na světě. Chov těchto koní se po staletí držel pouze v Anglii a Irsku, a to hlavně pro jejich příjemný temperament, vytrvalost, sílu a všestrannost. Tyto vlastnosti si postupně našly cestu do srdcí mnoha milovníků koní na celém světě. Ti uznávají jejich praktičnost, přizpůsobivost spojenou s inteligencí a vhodnost pro mnohé moderní jezdecké disciplíny. Mnoho tradičních cobů lze nalézt na drezurních obdělnicích a ve vozatajství. Tito koně mohou pracovat bez stresu i uprostřed davu lidí. Pokud tedy hledáte zásadového, učenlivého a zároveň i krásného koně na vyjížďky, pro drezuru či pro vozatajství, zvolte irského coba!

PLEMENNÁ KNIHA IRSKÉHO COBA

➤ S velkou sebechválou, a to ještě před oficiálním schválením MZe ČR, bylo v médiích oznamováno „nové plemeno irský cob“ a „plemenná kniha č. 21“ atd. Víím, že si svým názorem opět udělám nepřátele, ale nemohu jinak než se jako chovatel koní i jako pedagog a garant předmětů chovu koní na České zemědělské univerzitě k tomuto všemu vyjádřit.

Nelze opomenout způsob zvolení nynější předsedkyně a dalších představitelů, kdy na valné hromadě tohoto sdružení (ICSCR) cca před 3 lety mohly volit osoby nemající chovné koně!

Orientaci a nynější spolupráci s irskou PK považuji za velmi nešťastnou, pokud víím, tak pro velký nepořádek jí byla irským ministerstvem zemědělství po několika let zastavena činnost a nyní pochybným způsobem během dvou dní školí inspektory a vydává, pokud víím, jen pasy pro IC, jejich křížence a osly. Další tragédií je, že představitelé a inspektorky tohoto sdružení nemají alespoň zootechnické, popřípadě hipologické vzdělání. Svědčí o tom celá řada základních nepřesností jak v prvních návrzích Řádu PK (v těch se dokonce mohli do PK zapisovat i koně bez původu, stačilo, že jsou v typu, 4 samostatné oddíly PK pro hřebce), tak i v tom posledním, jen namátkou: V PK vedeni i valaši v samostatném oddíle? Křížení se shire a clydesdale – kříženci se asi kromě neudrživých jedinců nevejdou do požadovaných max. 169 cm KVH, a ta další povolená plemena? Irish cob je nyní tedy čistokrevný kůň nebo kříženeček? Povoleny všechny barvy očí, tedy i červené a přitom albiní jsou vyloučeni? Rovná zád má být loupplá? Co je vysoká zád? Zaúhlení žebra do kulata? „Zadní čtvrt“ koně, resp. hříbete? Hodnocení 5 bodovou „škálou“ (správné stupnicí) i u dospělých koní, když se v Evropě převážně hodnotí znaky zevnějšku 10 body či lineárním popisem (o něm ani zmínka), a opakovaně používán termín „uchovnění“!

Další potíží pro budoucí chov je zřejmě hřebec Merlin – Myrddin, který byl, pokud víím, opakovaně holandskou PK odmítnut z důvodu nepravdělného skusu, posléze licencován německou PK krátce před jejím zánikem a nyní je plemeníkem českého chovu? A avizovanou a ŘPK požadovanou výbornou povahu ukázal na Dni koní na Mělníce svojí nezvladatelností!

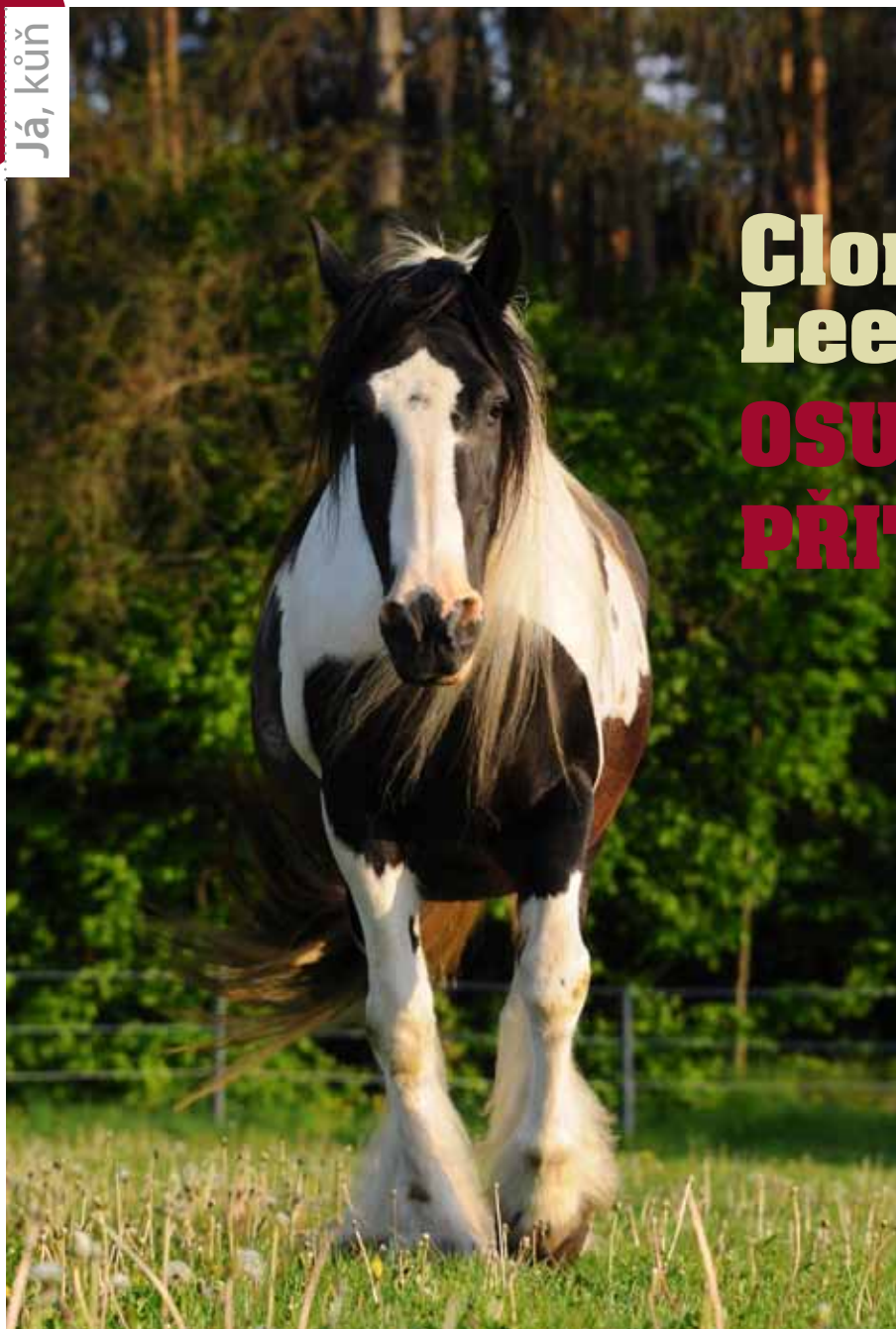
Závěrem ani nemusím moc upravovat již takřka klasická slova chovatele koní a dlouholetého předsedy Ústřední výběrové komise MZe ČR pro chov koní p. MVDr. Vlastimila Sixty: „Kam kráčí chov irského coba v ČR?“

Ing. Jan Navrátil, CSc., katedra speciální zootechniky ČZU Praha, Svaz chovatelů Shagya-araba ČR a Společnost pro orbu koňmi ČR

Holandská plemenná kniha se drží tradičních velikostních kategorií

- sekce A – výška 1,54–1,70 m,
- sekce B – výška 1,49–1,53 m,
- sekce C – do 1,48 m.

Text a foto Michaela Kvisová

Clononeen Leenane: OSUDOVÁ PŘITAŽLIVOST

Před lety jsem se rozhodla, že si pořídím irského coba. Od dětství jsem měla zkušenosti s mnoha koňmi, ale tihle relativně malí, strakatí, rousnatí a hřivnatí koně mne svým zjevem uchvátili. Nicméně znáte to – tato myšlenka sice byla pevně uhnížděna v hlavě, ale v takové té kategorii „až jednou“...

Překvapivý porod

Lasička přijela z Irska do zdejších podzimních plískanic březí, ale nikdo nevěděl, kdy se má hříbě narodit, snad někdy v květnu. Irové jsou v tomto ohledu poněkud zvláštní a na rozdíl od zbytku Evropy tyto věci neřeší. Paní Spolková se tady v klidu celou zimu věnovala její výchově pod sedlem. S končící zimou už jezdily jen bez sedla, ale poctivě a denně. Pak přišlo jednoho březnového rána překvapení – o dva měsíce dříve, než bylo Iry avizováno, bylo v boxu malé strakaté hříbě. Zdravé a skotačící. Lasička v noci porodila.

Závodící bojovnice

Poté, co tuto kobytku odchovala (ta je stále v Čechách a pyšní se nyní již titulem STER), se společně s tehdejší majitelkou pustily do jezdecké kariéry. Samozřejmě se nejednalo o žádné vysoké sportovní mety, ale společně bez potíží mezi „velkými“ koňmi absolvovaly několik parkurových závodů stupně Z a v mezičase si zajely i drezurní úlohy. Určitě bylo

Pak jsem o vánočních svátcích brouzdala po internetu a našla jsem ji. Na fotkách vypadala úžasně, ale jaké bylo mé zklamání, když jsem se po zavolání na inzerát dozvěděla, že kobyłka měří „jen“ 145 cm. Se svojí výškou 173 cm jsem obratem usoudila, že to nebude nic pro mne. Ale osud nás směřoval dohromady – ona byla náhodou ustájena zrovna v Praze a já jsem s přítelem měla tou dobou cestu okolo. Tak jsme se zastavili. Jen podívat... Z podívání bylo sednutí do sedla a v tu chvíli jsem pochopila, že irský cob je pan kůň a jeho kohoutková výška je zcela nepodstatná. Tak krásné a prostorné chody má málokterý jiný...

Irská kráska na cestě

Clononeen Leenane se narodila před dva-

nácti lety na zeleném irském ostrově. Do pěti let se tam společně se stádem proháněla po pastvinách. Pak ji koupila paní Jaroslava Spolková, jedna z prvních, kteří do Čech irský coba přivezli.

Tehdy pětiletá kobyłka s krkolomným jménem byla obratem přejmenována na „Lasičku“ a odvezena přes půl Evropy do nového domova. Ačkoliv na přepravě stála poprvé v životě, celou cestu absolvovala jako profesionálka, bez sebemenšího vzrušení a potíží. Ocitla se v jiném světě – světě boxů, sedel, uždění a povinností. Její obsednutí bylo prý tehdy dílem chvilky, cikánští koně jsou ochotni spolupracovat s lidmi prakticky ihned, o čemž jsem se přesvědčila i v dalších letech doma při obsedání jiných mladých koní tohoto plemene.

pro mnoho lidí překvapením, že tento malý strakatý kůň s velkým srdcem dokázal mezi těmi velkými teplokrevnými i zvítězit.

Návrat na zelené pláně

Roku 2007 jsem se poprvé s Lasičkou setkala. Její majitelka ji s těžkým srdcem musela z osobních důvodů prodat. Tehdy mi rozhodnutí, zda koupit či nekoupit, trvalo asi 24 hodin. A Lasička se stěhovala. Ze stájí uprostřed Prahy, kde na vyjízdky musela přes přechody pro chodce bravurně zvládající čtyřproudovou silnici a červenou barvu na semaforech, se vrátila zpět na zelené pláně. Sice ne na ty ostrovní, ale do podhůří Železných hor na Ranč beraní ráj. Měla tu tehdy společnost dvou teplokrevných klisen a valacha a hlavně – rozlehlé pastviny a lesy, které tolik miluje. Stala se mým nejoblíbenějším přítelem na toulky po zdejších lesích a započala svoji kariéru chovné klisny. V následujících letech absolvovala velmi úspěšně dva svody irish coba pod holandskou plemennou knihou, kde je zapsána, a nyní se pyšní titulem STER. Je to jedno z nejvyšších ohodnocení exteriéru koně v této plemenné knize.

Nešťastný start do života

S napětím jsme očekávali naše první strakaté hříbátko. Bohužel štěstí netrvalo dlouho,

narodil se sice překrásný hřebeček, ale za 24 hodin po porodu jsme ho převáželi s velkými zdravotními obtížemi na Veterinární kliniku do Heřmanova Městce, kde ještě téže noci vydechl naposledy.

Kdo z vás podobnou situaci zažil, ví, že člověk má v tu chvíli chuť vše vzdát.

Ráj na zemi

Nevzdali jsme se a do roka byla na světě malá kobylnka. Příznám se, že když se narodila, neměla jsem myšlenky na nic jiného než na zkoumání jejího zdravotního stavu. Malá Liffey of the Paradise, jak jsme ji pokřtili, mne ovšem dlouho v nervozitě neponechala. Za 20 minut byla na nohou, za hodinu cválala okolo mámy s vitalitou několikadenního hříběte.

Byla zdravá jako řípa. Liffey se po odstavu stěhovala do Polska, kde nyní žije kousek od Severního moře, a roste z ní krásná klisna.

V tuto chvíli se Lasička poctivě stará o svoji letošní dcerku, Lindsay of the Paradise, pro kterou, doufáme, najdeme na podzim nového skvělého partáka pro zbytek jejího života.

Všestranná Lasička

Mnoho z vás mohlo Lasičku vidět v Pardubicích na „Kůň v akci“, kde se ctí splnila roli paseteckého koně při ukázkách pasení ovcí na dostihové dráze. A aby její všestrannost byla úplná, tak se letos naučila chodit i v zápřeži. Nyní se prohání na několika hektarech pastvin společně se stádem irských cobů, které jsme od té doby postupně pořídili, a dělá mi stále věrného společníka na toulkách Železnými horami.

